पर्यावरणविषयक जनसुनावणीचे इतिवृत्त

मे. मिनरल्स अ‍ॅण्ड मेटल्स, मुंबई यांच्या रेडी आयर्न ओअर माईन, मौजे रेडी (सखलभाट, म्हारतळे आणि बोमडोजीचीवाडी यांसोबत), ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग येथील 27.452 हेक्टर क्षेत्रामधील 0.2 दशलक्ष प्रतिवर्ष क्षमतेच्या लोहखनिज उत्खननाबाबतच्या प्रस्तावित प्रकल्पाच्या पर्यावरण विषयक जाहीर जनसुनावणीबाबतचा इतिवृत्तांत.

मे. मिनरल्स अ‍ॅण्ड मेटल्स, मुंबई यांच्या रेडी आयर्न ओअर माईन, मौजे रेडी (सखलभाट, म्हारतळे आणि बोमडोजीचीवाडी यांसोबत), ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग येथील 27.452 हेक्टर क्षेत्रामधील 0.2 दशलक्ष प्रतिवर्ष क्षमतेच्या लोहखनिज उत्खननाबाबतच्या प्रस्तावित प्रकल्पाची पर्यावरण विषयक जाहीर जनसुनावणी दि. 02.12.2021 रोजी माऊली पाणी पुरवठा योजना, हुडावाडी, रेडी गाव, ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग येथे आयोजित करण्यात आली होती.

मा. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई यांच्या कार्यालयीन आदेश क्रं. ई-110, व्दारा पत्र क्र. बीओ/जेडी/डब्लुपीसी/पीएच/बी–211117FTS-0121 दि.17.11.2021 अन्वये खालीलप्रमाणे पर्यावरण विषयक जाहीर जनसुनावणी समिती गठीत करण्यात आली:-

१) मा. श्रीमती के. मंजुलक्ष्मी, जिल्हा दंडाधिकारी, सिंधुदुर्ग जिल्हा-सिंधुदुर्ग - **अध्यक्ष**

२) श्री. रविंद्र आंधळे, प्रादेशिक अधिकारी, म.प्र.नि. मंडळ, कोल्हापूर, - **सदस्य**

३) श्री. राहुल दे. मोटे, उप प्रादेशिक अधिकारी, म.प्र.नि मंडळ, रत्नागिरी - **समन्वयक**

श्री. राहुल मोटे समन्वयक, पर्यावरण विषयक जाहीर लोकसुनावणी समिती तथा उप प्रादेशिक अधिकारी, म.प्र.नि. मंडळ, रत्नागिरी यांनी सुनावणीच्या प्रारंभी अध्यक्ष, जनसुनावणी समितीचे सदस्य, पत्रकार आणि स्थानिक रहिवासी यांचे स्वागत केले आणि पर्यावरण जनसुनावणी घेण्याचा उद्देश स्पष्ट केला. 14 सप्टेंबर 2006 ची EIA अधिसूचना आणि त्यात वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांनुसार तसेच उक्त अधिसूचनेनुसार महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने पर्यावरणीय जनसुनावणी आयोजित करण्याची आवश्यकता आणि त्यासाठी जनसुनावणी घेण्याकरता अवलंबलेली प्रक्रिया देखील त्यांनी स्पष्ट केली. उल्लेखिलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार, 30/10/2021 च्या मराठीतून प्रसिद्ध झालेल्या 'तरुण भारत' आणि इंग्रजीमधील 'इंडियन एक्स्प्रेस' या दैनिकांत 02/12/2021 रोजी सकाळी 11.00 वाजता सार्वजनिक सुनावणी आयोजित करण्याबाबत जाहीर सूचना प्रसिध्द करण्यात आली होती. या सार्वजनिक सूचनेच्या प्रती

परिशिष्ट-I मध्ये संलग्नीत केल्या आहेत. या सूचनेत कोविडमुळे या जनसुनावणीस https://mpcb.webex.com/mpcb/j.php?MTID=ma2e4cbe0ad823de6b073902107f6918b या वेब लिंकवर ऑनलाईन उपस्थित राहता येईल आणि तशी सुविधा असल्याचे जाहीर करण्यात आले होते. जनतेच्या माहितीस्तव प्रस्तावित लोहखनिज खाण प्रकल्पाबाबत मराठी आणि इंग्रजी भाषेमध्ये EIA-EMP चा कार्यकारी सारांश आणि अहवालाच्या प्रती जिल्हाधिकारी कार्यालय, सिंधुदुर्ग; सीईओ, जिल्हा परिषद, सिंधुदुर्ग; महाव्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग, सिंधुदुर्ग; उपविभागीय अधिकारी, सावंतवाडी; तहसीलदार कार्यालय, वेंगुर्ला; ग्रामपंचायत कार्यालय, रेडी गाव आणि संचालक, पर्यावरण विभाग आणि हवामान बदल, मुंबई तसेच प्रादेशिक अधिकारी, कोल्हापूर येथे उपलब्ध करून देण्यात आल्या होत्या. या वृत्तपत्रांमध्ये प्रसिद्ध झालेल्या जाहीर सूचनेनुसार महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या उपप्रादेशिक कार्यालय, रत्नागिरी येथील कार्यालयात लेखी हरकतीही मागविण्यात आल्या होत्या.

मा. जिल्हाधिकारी यांनी सांगितले की, सर्वांनी कोवीड-19 च्या नियमांचे पालन करणे बंधनकारक आहे. प्रस्तावाच्या अनुषंगाने माननीय जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांनी प्रकल्पाच्या पर्यावरण मंजुरीसाठी जनसुनावणी 2 डिसेंबर 2021 रोजी हुडावाडी, तालुका वेंगुर्ला, जिल्हा सिंधुदुर्ग येथील माऊली पाणी पुरवठा योजना येथे घेण्याचे मान्य केले असे पुढे नमूद केले गेले. त्यानुसार, 30.10.2021 रोजी 'तरुण भारत' आणि 'इंडियन एक्स्प्रेस' या अनुक्रमे मराठी आणि इंग्रजी भाषेतील दैनिक वृत्तपत्रांमध्ये सार्वजनिक सूचना प्रसिद्ध करण्यात आली असून, प्रस्तावित प्रकल्पाच्या पर्यावरणाच्या पैलूंवर तोंडी किंवा लेखी स्वरुपात सूचना, टिप्पण्या, आक्षेप घेण्याचे आवाहन जनतेला करण्यात आले होते. सार्वजनिक सूचनेच्या प्रती परिशिष्ट 1 मध्ये जोडल्या आहेत.

त्यांनी पुढे अशीही माहिती दिली की प्रस्तावित 'रेडी लोह खनिज खाण' प्रकल्पाचा कार्यकारी सारांश आणि पर्यावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अहवालाच्या इंग्रजी आणि मराठी भाषेतील प्रती जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, सिंधुदुर्ग; ग्रामपंचायत कार्यालय रेडी; जिल्हा परिषद कार्यालय, सिंधुदुर्ग; जिल्हा उद्योग केंद्र, सिंधुदुर्ग; महाराष्ट्र राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, मुख्य कार्यालय, मुंबई; प्रादेशिक कार्यालय, म.प्र.नि. मंडळ, कोल्हापूर; उप प्रादेशिक कार्यालय, म.प्र.नि. मंडळ, रत्नागिरी; जिल्हा खनिकर्म कार्यालय, सिंधुदुर्ग; उपविभागीय कार्यालय, सावंतवाडी/तहसीलदार कार्यालय, वेंगुर्ला येथे सार्वजनिक छाननीसाठी उपलब्ध करून देण्यात आल्या होत्या.

अध्यक्षांच्या परवानगीने, संयोजकांनी प्रकल्पाच्या ठळक वैशिष्ट्यांबद्दल मराठीत परिशिष्ट II मध्ये आता जोडलेले पॉवरपॉईंट सादरीकरण करण्याची विनंती केली. त्यानुसार, प्रकल्प प्रवर्तकाने खाणकामाचे क्षेत्र, स्थान, खाणकामाची पद्धत, त्यातून निर्माण होणारे प्रदूषण, त्यावरचे नियंत्रण आणि उपाय, पर्यावरण व्यवस्थापन योजना (EMP) आणि सामाजिक व आर्थिक सुधारणा करण्यासाठी उपक्रम (CSR) इत्यादीबाबतच्या ठळक वैशिष्ट्यांची माहिती सादर केली.
जनसुनावणीला सुमारे 295 नागरिक प्रत्यक्ष उपस्थित होते तर 52 जणांनी जनसुनावणीत ऑनलाईन सहभाग नोंदवला.

सादरीकरणानंतर, सार्वजनिक सुनावणी पॅनेलच्या संयोजकांनी सहभागी नागरिकांचे प्रश्न, मते/सूचना मागवल्या त्यांचा सारांश खाली दिला आहे:-

1. सौ. सायली संतोष पोखरणकर, विद्यमान ग्रामपंचायत सदस्य व माजी उपसरपंच, रेडी गाव, रेडी, बोमडोजीचीवाडी :- यांनी मेसर्स मिनरल्स अँड मेटल्सच्या वतीने प्रतिनिधीत्व करणा-या व्यक्तीचे नाव विचारले आणि अधिकृतता सादर करण्याची विनंती केली.

प्रकल्प प्रतिनिधी, श्री. गजानन करकरे यांनी नमूद केले की ते मेसर्स मिनरल्स अँड मेटल्सचे अधिकृत प्रतिनिधी आहेत आणि संबंधित अधिकारिणीला यापूर्वीच त्यांची अधिकृतता सादर केली आहे.

2. रामसिंग गोपाळ राणे, सरपंच, रेडी गाव:- यांनी मेसर्स मिनरल्स अँड मेटल्सच्या प्रस्तावित खाण प्रकल्पाला पाठिंबा दिला. ते म्हणाले की, रेडी गावात खाणकाम हे एकमेव रोजगाराचे प्रमुख साधन आहे. त्यांनी सुचवले की, मेसर्स मिनरल्स अँड मेटल्सनी जवळच्या घरांचे कोणतेही नुकसान न करता सुरक्षित खाणकाम केले पाहिजे. आजूबाजूच्या जलस्त्रोतांवर होणारे परिणाम कमी करण्यासाठी त्यांनी कंपनीला भूजल वाढीसाठी उपाययोजना करण्याची विनंती केली. DMF (जिल्हा खनिज निधी) कडील उपलब्ध निधी रेडी गावाच्या विकासासाठी वापरण्याची विनंतीही त्यांनी जिल्हाधिकाऱ्यांना केली.

3. रमेश सगुण राणे, रेडी गाव:- यांनी मत मांडले की रेडी गावातील खाण कंपन्यांनी फार पूर्वीच किरकोळ दरात येथील जमिनी घेतल्या आहेत. त्यांनी असेही नमूद केले की खाण कंपन्यांनी खाणीतील खड्ड्यांचे पुनर्भरण न करता ते पाण्याचा साठा करण्यासाठी वापरले आहेत. शेजारील खाण कंपनीकडे याबाबत पाठपुरावा करत असल्याचे त्यांनी सांगितले, मात्र आजपर्यंत त्यांना योग्य प्रतिसाद मिळालेला नाही.

4. गोपाळ पांडुरंग राऊळ, रेडी गाव:- म्हणाले की, रेडी गावाच्या सामाजिक-आर्थिक पर्यावरणाच्या विकासासाठी खाण उद्योगाने नेहमीच मदत केली आहे. त्यांनी नमूद केले की 1990 च्या दशकात खाणकाम बंद झाले तेव्हा गावात मोठी बेरोजगारी निर्माण झाली. मात्र, गावात खाणकाम सुरू झाल्यानंतर गावकऱ्यांना खाणकाम आणि संबंधित कामांमध्ये काम करण्याची संधी मिळाली. मेसर्स गोगटे मिनरल्सने जलशुद्धीकरण केंद्र उभारले आहे, ज्यासाठी जुन्या खाणीतील खड्ड्यातून पाणी घेतले जाते आणि रेडी गावाला पिण्याचे पाणी पुरवले जाते. मेसर्स गोगटे मिनरल्स मार्फत सदर प्रकल्प चालविण्यासाठी कोट्यावधी रुपये खर्च केले जात आहेत. गावकऱ्यांना मोफत वैद्यकीय सुविधा पुरवल्या जात आहेत. रेडी गावाच्या विकासासाठी खाणकाम होणे आवश्यक आहे, असे नमूद करताना त्यांनी प्रस्तावित नवीन प्रकल्पाला केवळ विरोधासाठी विरोध न करता गावाच्या हितासाठी नवीन कंपनीला पाठिंबा देण्याचे आवाहन केले.

5. मायकेल लोबो, रेडी गाव:- मायकेल लोबो म्हणाले की ते आणि संपूर्ण रेडी गाव मेसर्स मिनरल्स अँण्ड मेटल्सच्या नवीन खाण प्रकल्पाला आणि रेडी गावात असलेल्या विद्यमान खाणकामाला पाठिंबा देतात. मात्र, त्यांनी असे मत त्यांनी व्यक्त केले की कंपनीने काम करताना गावातील घरे, मंदिरे, पाणवठे, स्मशानभूमी यांची सुरक्षा ध्यानात ठेवावी. नारळाच्या झाडांना पाण्याचा पुरेसा पुरवठा व्हावा अशीही विनंती त्यांनी केली, कारण यापूर्वी पाणीपुरवठा न झाल्याने नारळाच्या बागा सुकण्याच्या घटना घडल्या आहेत.

6. दत्तात्रय कामत, म्हारतळे:- EIA अहवालात खाणपट्ट्याचा म्हारतळेवाडी, बोंबडोजीचीवाडी आणि सखलभटवाडी या तीन वेगवेगळ्या गावांमध्ये पसरलेला असल्याचा उल्लेख आहे असे नमूद केले. तथापि,

आता अस्तित्वात नसलेल्या रेडी गावातील सर्व्हे क्रमांक 8 ते 232 पर्यंतच भाडेपट्टा मंजूर करण्यात आला होता. त्यानुसार त्यांनी सर्वेक्षण आराखड्यात दुरुस्तीची सूचना केली.

ते पुढे म्हणाले की शेजारच्या मायनिंग कंपनीद्वारे त्यांच्या जल शुद्धीकरण प्रकल्पातून पुरवल्या जाणाऱ्या पिण्याच्या पाण्याची गुणवत्ता सुधारणे आवश्यक आहे. तसेच EIA अहवालात वनस्पती आणि स्थल वैशिष्ट्यांच्या संदर्भात सुधारणा आवश्यक असल्याचे त्यांनी नमूद केले.

7. **प्रमोद राऊळ, रेडी**:- ते म्हणाले की प्रस्तावित खाण प्रकल्पापासून सुमारे 200 ते 250 मीटर अंतरावर राऊळ कुटुंबीयांची खाजगी विहीर आहे आणि ती संरक्षित करण्याची त्यांनी विनंती केली. कंपनीने स्टील उत्पादनाचा कारखाना सुरु करुन अधिकाधिक रोजगार निर्मिती करावी अशीही सूचना त्यांनी केली. ते म्हणाले की जर खाणकाम नियमांनुसार चालले तर त्यांचा खाणकामाला पाठिंबा असेल.

8. **प्रथमेश कामत, रेडी गाव** :- ते म्हणाले की, कोविड-19 महामारीच्या काळात गावकऱ्यांना अनेक समस्यांचा सामना करावा लागला. त्यामुळे रुग्णालय सुरू करण्याची आणि नवी रुग्णवाहिका उपलब्ध करून देण्याची विनंती त्यांनी केली.

9. **दयानंद सहदेव कृष्णाजी, रेडी गाव**:- यांनी स्थानिकांना रोजगाराच्या संधी देण्याची विनंती केली.

10. **राजेंद्र कांबळी, बोमडोजीचीवाडी** :- यांनी प्रकल्पाला पाठिंबा दिला आणि नमूद केले की गावात गेल्या 5 दशकांपासून सर्व नियम आणि नियमांचे पालन करून खाणकाम सुरू आहे. त्यांनी गावात पिग आयर्न प्लांट सुरू करण्याची सूचना केली ज्यामुळे गावात तसेच जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणात रोजगार निर्माण होईल.

11. **चित्रा कनयाळकर, कनयाळ** :- यांनी रेडी गावाच्या सामाजिक आर्थिक विकासात खाण कंपन्यांनी यापूर्वी महत्त्वाची भूमिका बजावलेली असल्याने खाणकामाला पाठिंबा दिला. भूतकाळात जवळपास 12 वर्षे खाणकाम बंद असताना गावाने आर्थिक संकट अनुभवले आहे. सुमारे 70 ते 80 टक्के स्थानिक लोकसंख्या प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्षरित्या खाणकामावर अवलंबून असल्याची आठवणही त्यांनी करुन दिली. रेडी गावातील खाणकाम थांबले तर उदरनिर्वाहाचा दुसरा पर्याय नाही. शेती उद्योग आता अस्तित्वात नाही. त्यामुळे त्यांनी सर्व गावकऱ्यांना प्रस्तावित प्रकल्प आणि खाणकामांना पाठिंबा देण्याची विनंती केली. त्याच वेळी खाण कंपन्यांना सर्व नियम आणि कायद्यांचे पालन करून आणि घरे, मंदिरे आणि स्मशानभूमीला त्रासदायक ठरेल असे न करता खाण उपक्रम राबविण्याची विनंती केली.

12. **प्रितेश राऊळ, जिल्हा परिषद सदस्य**:- यांनी प्रस्तावित खाण प्रकल्पाला पाठिंबा दिला कारण खाण कंपन्यांनी रेडी गावाच्या विकासासाठी नेहमीच मदत केली आहे आणि स्थानिकांना रोजगाराच्या संधींबरोबरच आरोग्य, वैद्यकीय आणि शिक्षणाच्या सुविधाही उपलब्ध करुन दिल्या आहेत. तसेच त्यांनी खाण कंपनीने सर्व नियमांचे पालन करून व घरे, मंदिरे आणि जलस्रोतांना बाधा न पोहोचवता काम करावे अशी सूचना केली.

13. **पराग शिरोडकर, रेडी**:- यांनी प्रस्तावित खाण प्रकल्पाला पाठिंबा दिला. ते म्हणाले की, रेडी गाव आणि खाणकाम हे दोन्ही एकमेकांशी निगडीत आहेत. खाणकाम बंद झाल्यास संपूर्ण गावाला याचा फटका बसेल

आणि रेडी गावातील प्रत्येक ग्रामस्थाला याची कल्पना आहे. खाण कंपन्यांनी रेडी गावाच्या सामाजिक आर्थिक विकासासाठी नेहमीच मदत केली आहे तसेच गावकऱ्यांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून दिल्या आहेत. खाण कंपनीने कायद्याचे पालन करून रेडी गावाचे हीत लक्षात घेऊन काम करावे, अशी सूचना त्यांनी केली.

14. उल्हास सीताराम राणे, रेडी विकास मंडळ, मुंबईचे सचिव आणि गावतळे गावचे रहिवासी:- खाणकाम संपुष्टात आल्यावर उत्खनन केलेल्या भागाचे पुनर्भरण करण्याची विनंती केली तसेच म.प्र.नि. मंडळाच्या अधिका-यांना त्यावर लक्ष ठेवण्याची विनंती केली.

15. गुणाजी मांजरेकर, श्री देवी माऊली ट्रक चालक मालक संघटनेचे सचिव, रेडी:- यांनी रेडी गावातील प्रकल्पाला पाठिंबा दिला. खाणकाम हा रेडी गावाचा कणा असून रेडी गावाच्या विकासासाठी नेहमीच सहकार्य केले असल्याचे त्यांनी नमूद केले. रेडी गावात खाणकाम सुरू झाले तेव्हा सुरुवातीला फक्त 60 ते 70 ट्रक होते, आता त्यांची संख्या 300 ते 400 पर्यंत झाली आहे. खाण कंपन्यांनी ट्रक मालकांना चांगला दर आणि चांगला व्यवसाय द्यावा असे ते म्हणाले. शेवटी, खाणकाम सर्व नियम आणि कायद्यांचे पालन करीत आणि रेडी गावाच्या फायद्यासाठी झाले पाहिजे असे त्यांनी नमूद केले.

16. सायली संतोष पोखरणकर, पंच सदस्य, रेडी ग्रामपंचायत :- बोंबडोजीचीवाडी: खाणकामामुळे खाणपट्ट्यातील कोणत्याही निवासस्थानांचे, मंदिरांचे नुकसान होणार नाही याची खबरदारी घ्यावी अशी त्यांनी विनंती केली.

17. नीलेश रेडकर, ट्रक मालक, रेडी गाव:- रेडी गावात गेल्या अनेक वर्षांपासून खाणकाम सुरू असल्याचे त्यांनी सांगितले. रेडी गावासाठी रोजगाराच्या दृष्टीने खाणकामाशिवाय पर्याय नसल्याचे ते म्हणाले. टाटा मेटॅलिक्स सारख्या उद्योगांनी आपले कामकाज बंद केले आहे आणि हजारो लोक बेरोजगार झाले आहेत आणि रेडी पोर्ट बहुतांश बाहेरील लोकांना रोजगार देते, अशा परिस्थितीत खाणकाम हेच रेडी ग्रामस्थांच्या उपजीविकेचे केवळ आणि एकमेव साधन आहे.

18. नामदेव राणे, उप सरपंच, रेडी ग्रामपंचायत:- यांनी सुरक्षित खाणकाम करण्याविषयी प्रतिपादन केले. त्यांनी प्रस्तावित प्रकल्पाचे समर्थन केले आणि रेडी गावात रोजगारासाठी खाणकामाशिवाय पर्याय नसल्याचे नमूद केले. त्यांनी गावात पिग आयर्न प्लांट उभारण्याची सूचनाही केली, ज्यामुळे सरकारला महसूल मिळेल आणि गावकऱ्यांना अधिक रोजगारसंधी उपलब्ध होतील.

19. संतोष व्यंकटेश नाईक, रेडी गाव:- यांनी प्रस्तावित खाण प्रकल्पाला पाठिंबा दिला कारण रेडी गावात उपजीविकेसाठी खाणकाम करण्याशिवाय दुसरा पर्याय नाही. त्यांनी पुढे असे सुचवले की प्रकल्प प्रवर्तकाने सीएसआर (CSR) निधीचा वापर गरजू आणि गरीब लोकांसाठी करावा जे केवळ सरकारी योजनांवर अवलंबून आहेत.

20. अशोक पांडुरंग मांजरेकर, रेडी ग्रामस्थ :- नारळाच्या झाडांना नियमित पाणी पुरवठा करण्याची विनंती केली आणि फळबागांचे नुकसान झाल्यास योग्य मोबदला देण्यात यावा असे सुचविले.

21. **मनोहर बुज्जी, रेडी गाव**:- शेजारच्या खाण कंपनीकडून त्याच्या जमिनीचा योग्य मोबदला मिळावा अशी विनंती केली.

22. **संदीप बुज्जी, मराठवाडी**:- शेजारच्या खाण कंपनीकडून त्याच्या जमिनीचा योग्य मोबदला मिळावा अशी विनंती केली.

23. **रामसिंग राणे, रेडी गाव** :- सरपंच: भविष्यात काही समस्या आल्यास पंचायत सदैव मायनिंग कंपनी आणि स्थानिकांमध्ये मध्यस्थी करण्यासाठी तयार असते.

24. **दत्तगुरु भगत, कनयाल रेडी** :- लक्षात आणून दिले की, दोन्ही बुज्जी बंधूंनी खाण कंपन्या आणि टाटा मेटॅलिक्स सारख्या उद्योगांचा लाभ घेतला आहे. काही लोक खाण कंपन्यांना त्यांच्या अवाजवी वैयक्तिक स्वार्थासाठी नडतात. ते पुढे म्हणाले की, सध्याची सुनावणी मेसर्स मिनरल्स अँड मेटल्सच्या प्रस्तावित खाण प्रकल्पासाठी आहे आणि बुज्जीची बंधूंची जमीन या प्रस्तावित प्रकल्पांतर्गत येत नाही. गावकऱ्यांसाठी खाणकाम आवश्यक आहे आणि कंपनीने पर्यावरणाची काळजी घेतली पाहिजे आणि खाणकाम करताना घरे, निवासस्थान आणि मंदिरांचे कोणतेही नुकसान होणार नाही यावर लक्ष ठेवणे आवश्यक आहे.

25. **भूषण मांजरेकर, म्हारतळे**:- म्हणाले की त्यांनी लेखी निवेदन सादर केले आहे आणि ते प्रस्तावित प्रकल्पास समर्थन देत नसल्याचे नमूद केले.

26. **महेश नाईक, बोमडोजीचीवाडी**:- लोकांना खाणपट्ट्याचे नेमके ठिकाण कळावे या हेतूने प्रस्तावित प्रकल्पाचे क्षेत्र पडद्यावर दाखविण्याची विनंती केली.

27. **प्रा. श्रीधर पेडणेकर, रिसर्च स्कॉलर, मुंबई**:- कोणत्याही प्रकल्पाच्या कामांचा पर्यावरणावर होणारा परिणाम 10 कि.मी. त्रिज्या क्षेत्राच्या पलीकडे होऊ शकतो असे मत त्यांनी व्यक्त केले. हे परिणाम कमी करण्यासाठी योग्य व्यवस्थापन योजना अंमलात आणली पाहिजे याचे प्रतिपादन त्यांनी केले.

उपस्थित जनतेचे प्रश्न, शंका आणि सूचना ऐकून झाल्यावर ऑनलाईन उपलब्ध असलेल्यांना संधी देण्यात आली.

28. **सिद्धेश केरकर, रेडी गाव (ऑनलाईन)**:- रेडीमधील प्रस्तावित खाण प्रकल्पाला पाठिंबा दिला. जनसुनावणीवेळी परिसरात जोरदार पाऊस चालु असल्यामुळे त्यांची निवेदने / तक्रारी / सूचना या म.प्र.नि. मंडळाच्या रत्नागिरी कार्यालयाच्या sroratnagiri@mpcb.gov.in या ई-मेल आयडीवर पाठविण्याबाबत विनंती केली.

ज्या ग्रामस्थांनी जनसुनावणीवेळी लेखी निवेदने आणलेली होती ती म.प्र.नि. मंडळाच्या प्रतिनीधीव्दारा स्वीकारण्यात आली.

त्यानंतर, समन्वय यांनी कंपनीच्या प्रतिनिधींना उपस्थितांनी मांडलेल्या विविध समस्या आणि प्रश्नांना उत्तरे देण्याची विनंती केली.

कंपनीचे प्रतिनिधी श्री. गजानन करकरे यांनी उपस्थितांच्या शंकांचे निरसन पुढीलप्रमाणे केले.

1. मेसर्स मिनरल्स अँड मेटल्सने रेडी गावात अद्याप कोणतेही काम सुरू केलेले नाही. या जनसुनावणीचा उद्देश रेडी गावात मेसर्स मिनरल्स अँड मेटल्सने प्रस्तावित प्रकल्प सुरू करणे हा आहे. तथापि, सहभागींनी उपस्थित केलेले अनेक प्रश्न शेजारी असलेल्या इतर खाणकामाशी संबंधित आहेत.

2. रोजगाराच्या संधी:- रेडीतील ग्रामस्थांना आवश्यकतेनुसार आणि कौशल्यांवर आधारित रोजगारासाठी प्राधान्य दिले जाईल. या प्रकल्पामुळे 60 प्रत्यक्ष आणि 300 अप्रत्यक्ष रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होणार आहेत.

3. रुग्णवाहिका : ग्रामस्थांच्या हिताच्या दृष्टीने नवी रुग्णवाहिका उपलब्ध करून देण्याचे आश्वासन त्यांनी दिले.

4. आरोग्य केंद्र:- शेजारच्या खाण कंपनीने यापूर्वी उपलब्ध करून दिलेले रुग्णालय बंद करण्यात आले कारण या सुविधेचा वापर अत्यल्प होता ही वस्तुस्थिती त्यांनी नजरेस आणून दिली. तथापि, त्यांनी आश्वासन दिले की प्रकल्प प्रवर्तक आरोग्य केंद्राच्या आवश्यकतेचा आढावा घेतील.

5. वनीकरण:- खाणपट्ट्यातली सुमारे 800 झाडे एकूण कालावधीदरम्यान काढावी लागतील त्याची भरपाई म्हणून कंपनी 18000 झाडे लावून एका विस्तृत वनीकरण कार्यक्रमासाठी वचनबद्ध आहे. सुव्यवस्थित वनीकरण कार्यक्रमाचा एक भाग म्हणून, कंपनीने चालू वर्षात 1000 हून अधिक रोपांची लागवड करणे सुरुही केले आहे.

6. खाणकामादरम्यान निर्माण झालेले खड्डे बुजवणे: - प्रस्तावित खाणप्रकल्प अद्याप सुरु व्हायचा आहे. खाणकामादरम्यान निर्माण झालेले खड्डे भारतीय खाण ब्युरोने मंजूर केलेल्या खाण बुजवण्याच्या आराखड्यानुसार बुजवले जातील.

7. पाणीपुरवठा:- त्यांनी नमूद केले की गावाला शेजारील खाण व्यवसाय करणा-या कंपनीकडून पाणीपुरवठा केला जात आहे. शेजारील खाण कंपनी, शेतकरी आणि स्थानिक प्राधिकरण यांच्याबरोबर समन्वय साधत प्रकल्प प्रवर्तक पाणी पुरवठा योजनेला आधार देतील याचे आश्वासन त्यांनी दिले.

8. खाणीचे काम:- घरे किंवा मंदिरांचे कोणतेही नुकसान होणार नाही अशी ग्वाही त्यांनी दिली. भारतीय खाण ब्युरोने मंजूर केलेल्या खाण आराखड्यानुसार खाणकाम केले जाईल.

9. जमिनीचे दर आणि भरपाई:- ते म्हणाले की जमिनीचे दर आणि नुकसानभरपाई संबंधितांशी चर्चा करून आणि लागू असलेल्या कायद्यांनुसार ठरवली जाईल.

10. महेश नाईक यांच्या विनंतीवरून, कंपनीच्या प्रतिनिधीने खाणपट्ट्याची सीमा आणि प्रस्तावित खाणकामाचे क्षेत्र स्क्रीनवर दाखवले.

11. पुढे, श्री महेश नाईक यांनी उक्त खाणपट्ट्यामध्ये येणाऱ्या सर्वेक्षण क्रमांकांबाबत स्पष्टीकरण मागितले. प्रकल्प प्रवर्तकांनी सर्वेक्षण क्रमांकांबद्दल स्पष्टीकरण दिले आणि स्क्रीनवर सर्वेक्षण क्रमांकाचे स्थान दर्शवले. प्रकल्प प्रवर्तकाने असेही नमूद केले की हे सर्व तपशील EIA-EMP अहवालात उपलब्ध आहेत जे 30 दिवसांपूर्वीच लोकांच्या अवलोकनार्थ उपलब्ध केले आहेत.

माननीय जिल्हाधिका-यांनी उपस्थितांना विनंती केली की कोणाला त्यांच्या संबंधित जमिनींबाबत वैयक्तिक शंका किंवा प्रश्न असल्यास, त्यांनी त्याच दिवशी त्याच ठिकाणी स्पष्टीकरणासाठी प्रकल्प प्रवर्तकाकडे संपर्क साधावा. माननीय जिल्हाधिका-यांनी उपस्थितांना त्यांचे लेखी निवेदन कार्यक्रमस्थळी उपलब्ध असलेल्या म.प्र.नि. मंडळाच्या अधिकाऱ्याकडे सादर करण्याचीही सूचना केली. प्रकल्प प्रवर्तक आणि म.प्र.नि. मंडळाचे अधिकारी यांचे तांत्रिक संघ उपस्थित होते, तथापि कोणीही स्पष्टीकरण मागण्यासाठी पुढे आले नाही.

जनसुनावणीसाठी ऑनलाईन उपस्थितांकडून ई-मेलव्दारे एकूण 16 तक्रारी/निवेदने /सूचना प्राप्त झाल्या. तसेच इतर लेखी स्वरुपात एकूण 66 तक्रारी/निवेदने /सूचना सुनावणीपुर्वी व सुनावणी दरम्यान विविध कार्यालयात प्राप्त झाल्या.

दुपारी 2.30 वाजता माननीय जिल्हाधिकारी यांनी जनसुनावणीचा समारोप जाहीर केला.

(राहुल दे. मोटे)
संयोजक
तथा
उप प्रादेशिक अधिकारी,
म.प्र.नि. मंडळ, रत्नागिरी,

(रविंद्र आंधळे)
सदस्य
तथा
प्रादेशिक अधिकारी,
म.प्र.नि. मंडळ, कोल्हापूर

(के. मंजुलक्ष्मी)
अध्यक्ष
जनसुनावणी समिती
तथा
जिल्हा दंडाधिकारी सिंधुदुर्ग